

Dalia Mukhtar-Landgren

Demokrati och expertis i politiskt beslutsfattande¹

I denna del av numret ställer vi oss frågan hur stor makt experter har i politiskt beslutsfattande – och hur denna makt kan ta sig uttryck. Expertkunskap har alltid varit en inneboende del i politiskt beslutsfattande och den kan på många sätt beskrivas som »en grundsten för moderns demokratiers funktionssätt«. ² Inom demokratiteorin har man undersökt såväl hur relationen mellan demokrati och expertmakt *bör* se ut, som hur den *ser* ut. I detta avsnitt behandlas framför allt den sistnämnda

frågeställningen. Frågan diskuteras genom tre nedslag i svensk politik och förvaltning – två texter behandlar miljöpolitiska frågor och en gör ett nedslag i planeringspraktiken.

Två frågor (som också präglar hela detta nummer) uppkommer genast: Vad är demokrati och vad är expertstyre? Med vår förvaltningsinramning begränsar vi oss inledningsvis till frågan om *vilka aktörer* som kan sägas tillhöra de olika domänerna inom ramen för politik och förvaltning: vilka aktörer representerar

1. Stort tack till Maria Hedlund, Åsa Knaggård och Rickard Andersson för värdefulla kommentarer på texten.

2. Maria Hedlund, *Demokratiska genvägar* (2007), s 57.

»demokratin« och vilka representerar »expertstyret«? Idealtypiskt (i en weberiansk tradition) tänker vi oss två roller i en byråkrati, politikerrollen och byråkratrollen. Politikern, den folkvalde, har mandat att fatta beslut i värdefrågor. Tjänstemannen eller byråkraten ska i sin tur fungera som ett professionellt och helt opartiskt verktyg, som utan eget intresse ska verkställa de politiska besluten. En tydlig skiljelinje ska dras mellan de två rollerna.³

I Max Webers förståelse av uppkomsten av den moderna staten kännetecknas byråkratin av objektivitet, opartiskhet och opersonlighet (och den kännetecknande separationen mellan roll och person), en idealtyp som enligt Charles Thorpe kommit att bli grundläggande för förståelsen av liberal politisk kultur.⁴ Uppdelningen är baserad på en tudelning mellan fakta och värden, där fakta kan ses som objektiv och rationell kunskap som kan användas i politikens fördelning av värden. Från detta perspektiv sysslar politiken med värden och experterna med fakta. Som vi kommer att se är gränsdragningen mellan de två problematisk och det är just denna gränsdragningsproblematik som ligger till grund för texterna i denna del av numret.

Ovan dras skiljelinjen mellan demo-

krati och expertstyre inom ramen för den formella politiska sfären, men det är lika rimligt att, som Maria Hedlund gör i sin avhandling *Demokratiska genvägar*, göra en uppdelning mellan en formell politisk sfär, som inkluderar såväl politiker och tjänstemän, och en informell offentlig sfär. Den informella offentliga sfären innehåller i sin tur »allt som är offentligt men som inte ingår i den formella politiska sfären« såsom till exempel myndigheter. I den informella offentliga sfären hittar vi då också vetenskapliga experter, vilka kan komma att tillfälligt ingå i den formella sfären.⁵ I detta avsnitt hittar vi två olika former av expertroller. I Carina Listerborns text på temat planering är experterna planerare som verkar inom ramen för vad Hedlund kallar den formella politiska sfären. I Åsa Knaggårds text på temat klimatpolitik och Rolf Lidskogs och Göran Sundqvists text på temat kärnkraft, hittar vi även experter utanför den formella politiska sfären. Med den sistnämnda expertförståelsen landar vi i en annan gränsdragning. Det rör sig fortfarande om en gräns mellan fakta och värden, men i stället för en gräns mellan en beslutsfattarroll och en verkställarroll inom ramen för byråkratin, dras gränsen mellan politik brett sett (inkluderande såväl tjänstemän som politiker) och en delvis »extern« kår av ex-

3. Jämför Max Weber, *Ekonomi och samhälle*, band 3 (1987), s 58–91.

4. Charles Thorpe, »Disciplining experts: Scientific authority and liberal democracy in the Oppenheimer case«, i *Social studies of science*, vol 32, nr 4 (2002), s 529–530.

5. Hedlund, s 56.

perter som ofta utgörs av vetenskapliga experter. Nu landar vi också i en annan teoretisk kontext där relationen mellan vetenskap och politiskt beslutsfattande står i fokus. I det närmaste ska vi diskutera denna relation för att fördjupa oss i gränsen mellan fakta och värden, vilken i förlängningen handlar om gränsen mellan vetenskap och politik.

Vetenskap och politik

I Francis Bacons *Det nya Atlantis* från 1627 kommer huvudpersonen till ön Bensalem, en ö så fantastisk att alla som kom dit (utom 13 personer) valde att stanna kvar. På ön hade härskaren Solamona instiftat stiftelsen Salomos hus med ändamålet att insamla och öka »kunskapen om tingens orsaker«. ⁶ Berättarjaget delges en omfattande kunskapsinsamling baserad på en uppsjö av instrument och utrustningar, odlingar och olika »åskådningshus« (till exempel ett matematikhus, ett hus som simulerar »atmosfäriska fenomen« och ett parfymhus som »flerfaldigar lukter«). ⁷ Öborna har olika roller i arbetet, bland annat

tre som inriktar sig på att granska sina ordensbröders experiment och räkna ut

hur man ur dessa skall utvinna nyttiga och praktiska ting för människans liv och hennes kunnande [...]. ⁸

Utifrån detta får Bacon inte sällan exemplifiera föreställningen att kunskap inte enbart ska användas för sin egen skull, utan att den även bör användas för att göra samhället bättre. ⁹ Tanken att även politik gynnas och förbättras av expertis är djupt rotad och sträcker sig tillbaka till en rationalitetstradition som vi förknippar inte minst med upplysningens ideal. ¹⁰ I detta sammanhang är expertis ofta synonymt med vetenskaplig, inte sällan naturvetenskaplig och teknisk, kunskap. ¹¹ Dock är relationen mellan vetenskap och politik omtvistad i såväl empiriskt som normativt hänseende.

I sin kommande avhandling återger Åsa Knaggård två olika stereotypa bilder av relationen mellan vetenskap och politik. Ett första perspektiv är *speaking truth to power* ¹² som förknippas med Aaron Wildawsky. Här återfinns de ovannämnda rationalistiska idealen, där vetenskapen på ett neutralt manér bör tillhandahålla den kunskap som ska ligga till grund för politiskt beslutsfat-

6. Francis Bacon, *Det nya Atlantis* (1979), s 70.

7. Ibid, s 70–82.

8. Ibid, s 84.

9. Tore Frängsmyr, »Inledning«, i *Det nya Atlantis* (1979), s 12.

10. Hedlund, s 55.

11. Se Mikael Carlehedens inledning till detta nummer, s 14, samt Hedlund, s 57.

12. Detta kan översättas med »att tillhandahålla makten sanning«.

tande. Ett annat perspektiv på relationen mellan vetenskap och politik är *politics on top, science on tap*¹³. Här ses den vetenskapliga kunskapen i än mer instrumentella termer, där forskningen agerar på den politiska arenan på politikens villkor: den inkluderas enbart när den uttryckligen efterfrågas och då avgränsas också dess inflytande av politikens krav. Knaggård konstaterar att dessa två perspektiv vilar på antagandet om att politik och vetenskap är två olika domäner eller sfärer som tydligt kan åtskiljas och som också har olika roller, ett antagande som har kritiserats inom inte minst vetenskaps- och teknikstudier (sts-traditionen).¹⁴ Detta är ett »bipolärt« perspektiv som förstärker förståelsen av politik som värdeladdad och vetenskaplig kunskap som värderingsfri, där vetenskap kan göra politiken mer rationell genom tillhandahållandet av kunskap.¹⁵ I sin inflytelserika bok *The fifth branch* tar även Sheila Jasanoff avstamp i denna kritik. Hon menar att förståelsen av experter och expertisens roll i politiskt beslutsfattande är baserad på två vittspridda förståelser av relationen mellan vetenskap och politik: å ena sidan det hon kallar ett »teknokratiskt«

synsätt där forskare får bekräfta eller giltigförklara svåra vetenskapliga beslut, å andra sidan ett »demokratiskt« synsätt, som ser medborgerligt deltagande som ett sätt att hantera ett alltför expansivt expertstyre. Ingen av dessa modeller, menar Jasanoff, har en realistisk syn på vetenskapens eller politikens natur. Jasanoff vill frångå de idealtypiska förståelserna till förmån för en mer »realistisk« förståelse av expertisens roll i politiska beslutsprocesser.¹⁶ Här hittar vi studier av vetenskap som en *social praktik* eller *aktivitet*, där forskaren är en av flera aktörer i sociala processer. Bäckstrand konstaterar att synen på vetenskap som social praktik ibland ses som kontroversiell eftersom den ifrågasätter den auktoritet som vetenskaplig kunskap har i samhället. Samtidigt öppnar kritiken för en samhällsvetenskaplig analys av naturvetenskapens roll i samhället och i sociala praktiker, något som till exempel lyfts fram i forskningspolitiska studier.¹⁷ Utifrån kritiken har det utvecklats en rad olika teorier om hur relationen mellan vetenskap och politik ser ut samt hur politiskt beslutsfattande i gränssnittet mellan vetenskap och politik kan komma att utformas. Bäckstrand

13. Detta kan översättas till »vetenskaplig kunskap i beredskap när politikerna kallar«.

14. Åsa Knaggård, *Politiskt beslutsfattande under vetenskaplig osäkerhet* (2009, kommande).

15. Karin Bäckstrand, *What can nature withstand?* (2001), s 56. Bäckstrand noterar på samma sida, att perspektivet inte sällan återfinns i studier av vetenskaplig expertis i militärt syfte under kalla kriget.

16. Sheila Jasanoff, *The fifth branch* (1990), s vii.

17. Bäckstrand (2001), s 42–43.

exemplifierar med två olika modeller. Den första är *trans-science* som betonar att det finns frågor som varken politiken eller vetenskapssamhället kan hantera själva, utan att det i stället uppstår »en gråzon mellan vetenskap och politik vilket medför en blandning av sociala värden och vetenskapliga fakta«. ¹⁸ Den andra är *regulatory science* som hänvisar till en »hybridsfär av vetenskap och politik«. ¹⁹ Sammantaget innebär dessa perspektiv att bilden av vetenskap och politik som två skilda sfärer ifrågasätts. Därmed luckras även gränsen mellan fakta och värden upp.

Ett minskat förtroende för expertkunskap

Men det finns ytterligare en aspekt av relationen mellan politik och vetenskap. Denna rör det förtroende som vetenskapen åtnjuter i samhället. Det naturvetenskapliga idealet har allt oftare kommit att kritiserats och ifrågasättas som grund för vår kunskap och politiska styrning av samhället. ²⁰ I sin avhandling ringar Hedlund in tre olika kritikpunkter i detta avseende. Den första rör ett ifrågasättande av möjligheten till vetenskaplig objektivitet, den andra handlar om att »vetenskaplig kunskap kan vara osäker« och den tredje punkten rör

förekomsten av »konflikter mellan olika typer av kunskap«. ²¹ Denna kritik ser vi bland annat i sts-litteraturen och den framkommer på olika sätt i avsnittets tre texter.

Vi börjar med den första aspekten, kritiken mot den objektiva vetenskapen. Här får Carina Listerborns text om planering stå som exempel, även om inslag av denna kritik finns i samtliga texter. Inom planeringen har det minskade förtroendet för expertkunskap (ofta förstådd i termer av rationalitet i planeringen) begreppsliggjorts i »planeringens kris«.

I den modernistiska planeringsförståelsen (som länge dominerade planeringslitteraturen) fanns en stark tilltro till att kunskap och teknik kunde leda samhället till nya höjder av framsteg. Det ansågs möjligt att på rationell grund planera och bygga för det goda livet för alla. Planeraren sågs som teknokrat (inte sällan ingenjör eller arkitekt) och expert. Här var vetenskaplig kunskap central och baserad på rationalism. Planer skulle vara heltäckande och återspegla det gemensamma bästa och ett *allmänintresse* – i stället för partikulära ekonomiska eller politiska intressen. Därmed vilade den också på antagandet att planerare genom sin expertis kunde lösa målkonflikter, såväl politiska, ekonomiska som

18. Ibid, s 59.

19. Ibid, s 60.

20. Hedlund, s 58.

21. Ibid, se även diskussionen på s 58–62.

sociala sådana.²² Redan under 1950- och 1960-talen började teorier kring en begränsad rationalitet växa fram och få genomslag. Kritiken mot den objektiva och rationella planeringen växte under 1970-talet och kulminerade i planeringens kris. Under denna tid väcktes en kritik mot möjligheterna till planering på rationalitetens grund och idealet om ett »allmänintresse«, där kritikerna lyfte fram osäkerhetens roll och att planerare inte existerar i ett vakuum. Kritik väcktes också mot möjligheten att ringa in ett allmänintresse i ett pluralistiskt samhälle.²³ Men kritiken kom inte bara från forskare. Beslutsfattare började kritisera planeringsverksamheten för dåligt underbyggda prognoser. Samtidigt riktade medborgargrupper kritik mot planeringens bristande demokratiska förankring och dess upplevda »okänslighet för den allmänna opinionen«.²⁴

Men kritiken kom också, dock något senare, från ett epistemologiskt perspektiv. Leonie Sandercock fick stort genomslag i planeringslitteraturen med sin *Towards cosmopolis* där hon tar avstamp i en kritik mot planeringens kunskapssyn. Hon är kritisk mot planerarprofessionens tilltro till möjligheten att planera

för det gemensamma bästa på rationell och objektiv grund. I stället menar hon att planering aldrig kan vara värdeneutral. Planeraren bör frånga sin ambition att vara neutral och objektiv och i stället explicitgöra de värden som ligger till grund för visionerna.²⁵ Sandercock lyfter också fram den postmoderna kritiken mot modernitetens tilltro till vetenskaplig rationalitet som den högsta formen av kunskap och argumenterar för att olika kunskapssyner är likvärdiga och existerar parallellt. Det är i denna kritik och debatt vi återfinner urbanforskaren och genusvetaren Carina Listerborns text och hennes diskussion kring *den kommunikativa vändningen* i planeringen. Listerborn tar avstamp i planeringens kris och diskuterar de nya kunskapssyner som syftat till att ersätta expertkunskapens auktoritet. Utifrån planeringsforskaren Patsy Healey, men även en feministisk kritik och diskussion, lyfter författaren fram vissa gemensamma drag i vändningen, till exempel en kritik mot att vetenskaplig kunskap är överordnad andra kunskaps typer och ett erkännande av olika former av kunskap, såsom lokal kunskap, erfarenhetsbaserad kunskap och berättelser.²⁶ Här landar vi i den

22. John Friedmann, »The future of comprehensive urban planning: A critique«, i *Public Administration Review*, vol 31, nr 3 (1971), s 315.

23. Se till exempel Friedmann samt Horst W. J. Rittel och Melvin M. Webber, »Dilemmas in a general theory of planning«, i *Policy Sciences*, vol 4, nr 2 (1973), s 155–169.

24. Abdul Khakee, *Sambällsplanering* (2000), s 7.

25. Leonie Sandercock, *Towards cosmopolis* (1998).

26. Listerborn i detta nummer.

tredje av Hedlunds kritikpunkter, som rör just samexistensen av olika former av kunskap. Tanken blir att planeringen bör baseras på olika former av kunskap, ett argument som också återfinns i Lidskog och Sundqvists diskussion. Listerborn lyfter fram behovet av inte bara erfarenheter i planeringen, utan även ett vardagslivsperspektiv. Det handlar inte så mycket om att ersätta den expertis som finns på stadsbyggnadskontor, som att erkänna att olika former av kunskap måste ligga till grund för en såväl effektiv som demokratisk planering.

Kritiken mot rationalismen och planeringen som expertstyrd verksamhet är helt avgörande för planeringsverksamheten. Planeringen har legitimerat sin auktoritet med hänvisning till att det är möjligt att på rationell grund planera för allmänintresset – ett ifrågasättande av denna legitimeringsgrund blir därmed ett ifrågasättande av planeringsverksamheten i stort. Listerborn lyfter i detta sammanhang också frågan om huruvida de nya kunskapssynerna kan bli ett alternativ.

Vetenskaplig expertis i beslutsprocessen

Forskare och vetenskapliga experter kan ha flera funktioner och spela olika

roller i beslutsprocessen: från att ringa in och identifiera hot, risker och problem, till att ge förslag på möjliga lösningar. De kan också komma att ingå i en beslutsprocess på olika sätt, exempelvis som experter anlitade av regering eller en statlig myndighet, som oberoende konsulter, som vetenskaplig experter i en panel eller en nationell delegation.²⁷ Men vetenskaplig expertis kan också användas för att legitimera en beslutsprocess. Thorpe konstaterar att användningen av vetenskap och forskning inte bara kan förläna politiska beslut en aura av legitimitet, utan även skicka signaler om en kompetent och initierad styrning baserad på fakta, snarare än just värde. Den makt som vetenskapen har härvidlag baseras då på synen på vetenskap som opartisk och objektiv – med förmågan att överskrida saktintressen och värdekonflikter.²⁸

Såväl Lidskog och Sundqvist som Knaggård utgår från frågan om vilken roll vetenskapliga experter spelar i beslutsprocesser och relationen mellan vetenskap och politik (som hos Lidskog och Sundqvist uttrycks i relationen mellan teknokrati – »låt experterna bestämma« – och populism – som definieras som »låt folket bestämma«).²⁹ Texterna återfinns i en miljöpolitisk kontext, där författarna konstaterar att miljöfrågor

27. Bäckstrand, s 38–40.

28. Thorpe, s 529. För en längre diskussion på detta tema, se Hedlund (2007), som diskuterar frågan om expertisens roll i den svenska lagstiftningsprocessen om medicinsk genteknik.

29. Lidskog och Sundqvist i detta nummer.

kännetecknas av sitt beroende av naturvetenskaplig expertis, där experterna såväl identifierar problem som ger förslag på lösningar. Men samtidigt är miljöfrågorna starkt värdeladdade och rör inte bara vår gemensamma framtid, utan även »hur vi fördelar resurser och risker i samhället«. ³⁰ Om Knaggård tar avstamp i relationen mellan experter och de politiska institutionerna, inkluderar Lidskog och Sundqvist ett medborgarperspektiv på dessa frågor. Här kommer frågans »dubbelhet« också att präglas av »ökade krav [...] på att medborgare ska ha inflytande över miljöpolitikens innehåll och utformning«. ³¹

Statsvetaren Åsa Knaggård tar sin utgångspunkt i frågan om vetenskaplig osäkerhet, en av de dimensioner som Hedlund lyfte ovan som krisfenomen för expertkunskapens auktoritet. Klimatfrågans komplexitet innebär att de experter som arbetar med frågan (i såväl politiska som vetenskapliga sammanhang) har svårt att greppa den, med konsekvensen att frågan präglas av en betydande vetenskaplig osäkerhet, inte minst på grund av de långa tidsaspekterna. ³² Målet med den internationella

klimatpolitiken, som det formuleras i klimatkonventionen är undvikandet av en *farlig mänsklig påverkan* på klimatsystemet, ³³ en formulering som enligt Knaggård öppnar för olika problem för politiken respektive forskningen: från forskningsperspektivet menar man att vad som är en farlig nivå måste anses vara en *värdefråga* (som ju därmed bör lösas av politiken), men från politiskt håll är det svårt att nå kunskap om var en sådan nivå skulle ligga, på grund av frågans osäkerhet och komplexitet. När vi ska förstå hur detta dilemma ska lösas landar vi i relationen mellan vetenskap och politiskt beslutsfattande. Vi ser också en illustration av det som Jasanoff beskrev som ett behov av en mer »realistisk« förståelse av expertisens roll i politiska beslutsprocesser.

Hanteringen av frågan och relationen är en fråga om social praktik eller aktivitet, där forskare och politiker är olika aktörer. Knaggård illustrerar hur vissa experter har tolkat en farlig mänsklig påverkan genom att introducera »tvågradersmålet«. ³⁴ Därmed pekar hon på hur gränsen mellan fakta och värden har suddats ut. Trots (eller

30. Knaggård i detta nummer, s 88–89.

31. Lidskog och Sundqvist i detta nummer, s 108.

32. Knaggård i detta nummer.

33. Klimatkonventionen antogs i samband med miljökonferensen *United Nations conference on environment and development* i Rio de Janeiro 1992.

34. Tvågradersmålet syftar på att riskerna blir »alltför stora med en höjning av den globala medeltemperaturen på mer än två grader över den nivå den låg på före industrialiseringen«, se Knaggårds text i detta nummer.

kanske tack vare?) att målet är såväl vagt som osäkert har det kunnat bli en länk mellan vetenskap och politik. Det möjliggör ett gemensamt arbete mot ett politiskt mål, där, för att tala med Jasanoff, varken det teknokratiska eller det demokratiska synsättet tar överhanden. Är då de demokratiska problemen lösta? Nej, menar Knaggård, eftersom frågan inte öppnas för samhällelig debatt, utan begränsas till samspelet mellan experter, tjänstemän och politiker.

Sociologerna Rolf Lidskog och Göran Sundqvist har en delvis annorlunda inramning i sin studie, som tar upp frågan om hur relationen mellan expertkunskap och politik kan demokratiseras.³⁵ Demokratisering av kunskap kan ha en rad olika innebörder. I Knaggårds artikel handlar det om relationen mellan de folkvalda politikerna och vetenskapliga experter. Hedlund diskuterar två andra möjligheter, dels strävan efter att öka det medborgerliga deltagandet för att på så sätt göra beslutsprocessen mer demokratisk, en linje som ligger närmare den som Lidskog och Sundqvist driver i sin artikel, dels strävan att komma åt den »expertkunskap

som medborgarna kan ha».³⁶ Detta känner vi igen från Listerborns diskussion kring erfarenhetsbaserad kunskap i planeringen, men det kan också röra medborgares lokalkännedom eller kunskap i vissa sakområden.³⁷ Även detta synsätt präglar Lidskogs och Sundqvists artikel. I artikeln diskuterar författarna frågan om hur en miljöreglering som är såväl demokratisk som vetenskapsbaserad kan skapas. Frågan problematiseras ytterligare genom dess utgångspunkt i en diskussion om risk. Författarna konstaterar att riskbegreppet har kommit att definieras tekniskt, vilket också innebär att risk betraktas »som neutral och objektiv och skild från den process där beslut om riskreducering ska fattas«, en åtskillnad som också kan förstås som den förutnämnda åtskillnaden mellan fakta och värden.³⁸ Samtidigt öppnar författarna för en problematisering av riskbegreppet utifrån olika sätt att förstå kunskap. Detta görs genom ett åtskiljande mellan objektiv risk (experternas beräkning) och subjektiv risk (lekmäns riskuppfattningar), men detta är inte enbart ett empiriskt konstaterande – det finns också en

35. Jämför resonemanget i Hedlund (2007), s 66 ff.

36. *Ibid*, s 67. Hedlund betonar dock att det faktum att vissa medborgare ses som experter i ett bestämt avseende eller sammanhang, inte nödvändigtvis är synonymt med demokratiskt deltagande. Det sistnämnda rör snarare att medborgare ska delta just i sin egenskap av medborgare.

37. *Ibid*, s 67 samt Listerborn i detta nummer.

38. Lidskog och Sundqvist, s 109.

normativ aspekt som rör relationen mellan vetenskap och medborgerligt deltagande, någonting som inte minst blir en legitimitetsfråga. Vi landar nu i frågan hur »medborgare och allmänhet bör inkluderas i kunskapsproduktionen«. ³⁹ Här argumenterar författarna för att en tidigare blind tilltro till vetenskapen inte bör ersättas med en blind tro på lekmannens kunskap. De menar i stället att vi bör granska och förhålla oss till olika kunskapsanspråk. ⁴⁰ Frågan är dock hur detta kan åstadkommas i praktiken. Det blir bland annat denna fråga som leder författarna till en analys av kärnkraftspolitiken och relationen mellan politiker, allmänhet och experter. De konstaterar att frågan inte kan reduceras till mötesplatser och ömsesidigt utbyte – utan vad som krävs är att medborgarna inkluderas tidigt i processen och »får möjlighet att diskutera och påverka en frågas inramning och prioritering«. ⁴¹

Därmed visar såväl Lidskog och Sundqvist som Knaggård vikten av att

en fråga öppnas för en vidare samhällslelig debatt. När en fråga definieras som »teknisk« eller »vetenskaplig« riskerar den att bli avpolitiserad, varvid möjligheterna till medborgerligt inflytande kringkärs. Vad samtliga texter visar på är såväl det omöjliga i att upprätthålla uppdelningen mellan fakta och värden som konsekvenserna av att uppdelningen trots allt görs. Empiriskt är uppdelningen orealistisk och bygger på en oproblematiserad syn på såväl vetenskap som politik (men även på relationen mellan experter och politiker). Normativt är uppdelningen problematisk eftersom den kan resultera i att frågor lyfts ut ur den demokratiska arenan. Två olika typer av argument har därmed lyfts fram: å ena sidan behovet av att demokratisera den kunskap som ligger till grund för politiskt beslutfattande och därmed erkänna olika kunskapstyper, å andra sidan behovet av att demokratisera beslutsprocessen i experttyngda frågor, inte minst genom att öka såväl deltagande som insyn.

39. Lidskog och Sundqvist, s 112.

40. Lidskog och Sundqvist i detta nummer.

41. Lidskog och Sundqvist, s 123.